

Územní plánování a urbanismus

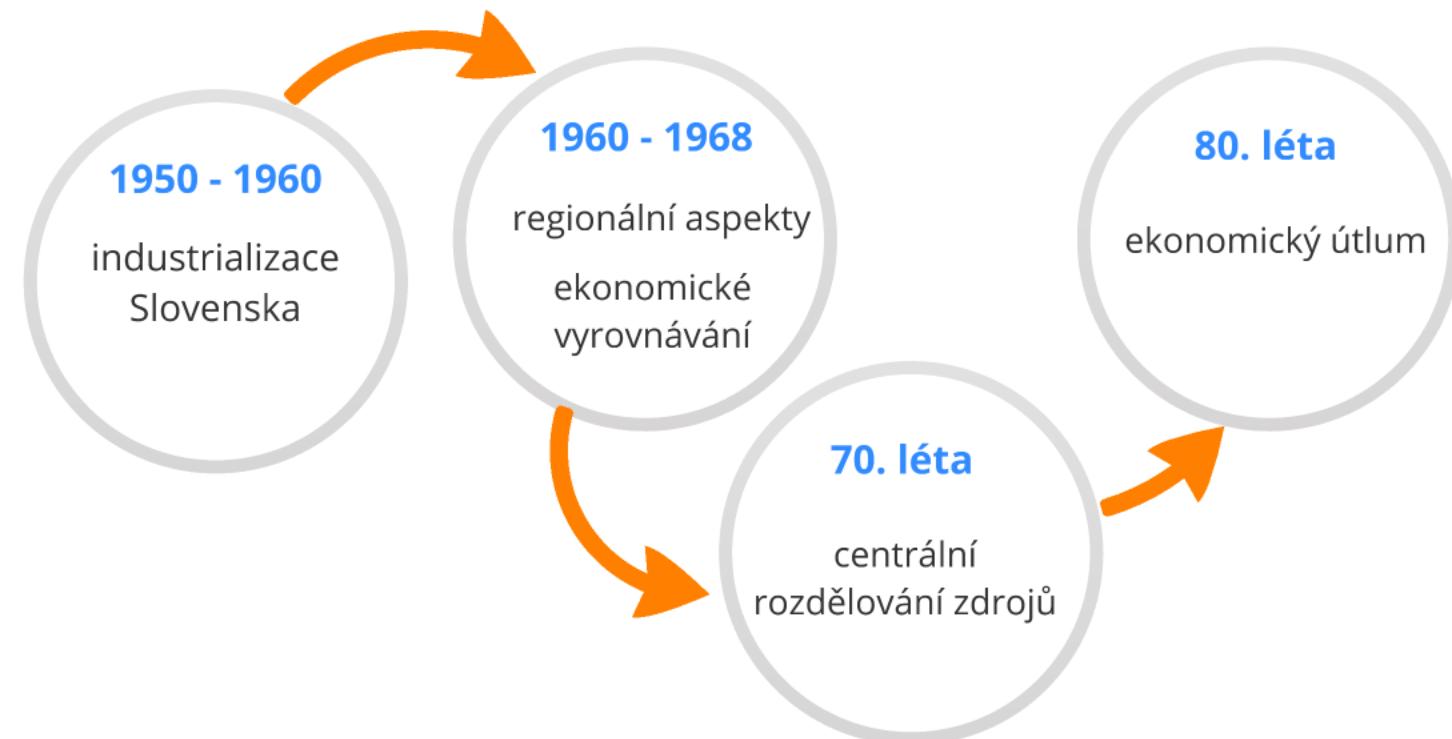
poválečné plánování

poválečná situace v prostoru ČR

ekonomické rozdíly mezi Čechami/Moravou a Slovenskem

latentní nedostatek průmyslu v jižní části republiky

odsun německého obyvatelstva z příhraničních oblastí



centrální plánování

vědomé usměrňování rozvoje národního hospodářství jako celku podle centrem připravených cílů

centrální rozhodování

- jaká odvětví budou rozvíjena a která nikoli

oblastní plánování

- kde budou jaké výrobní jednotky lokalizovány

územní plánování

- harmonizace vývoje průmyslu a osídlení v daném území
- v rámci územního plánování **koncepce osídlení / koncepce urbanizace**

ekonomické plánování

decentralizační tendence

výrovnávání
meziregionálních rozdílů

VS.

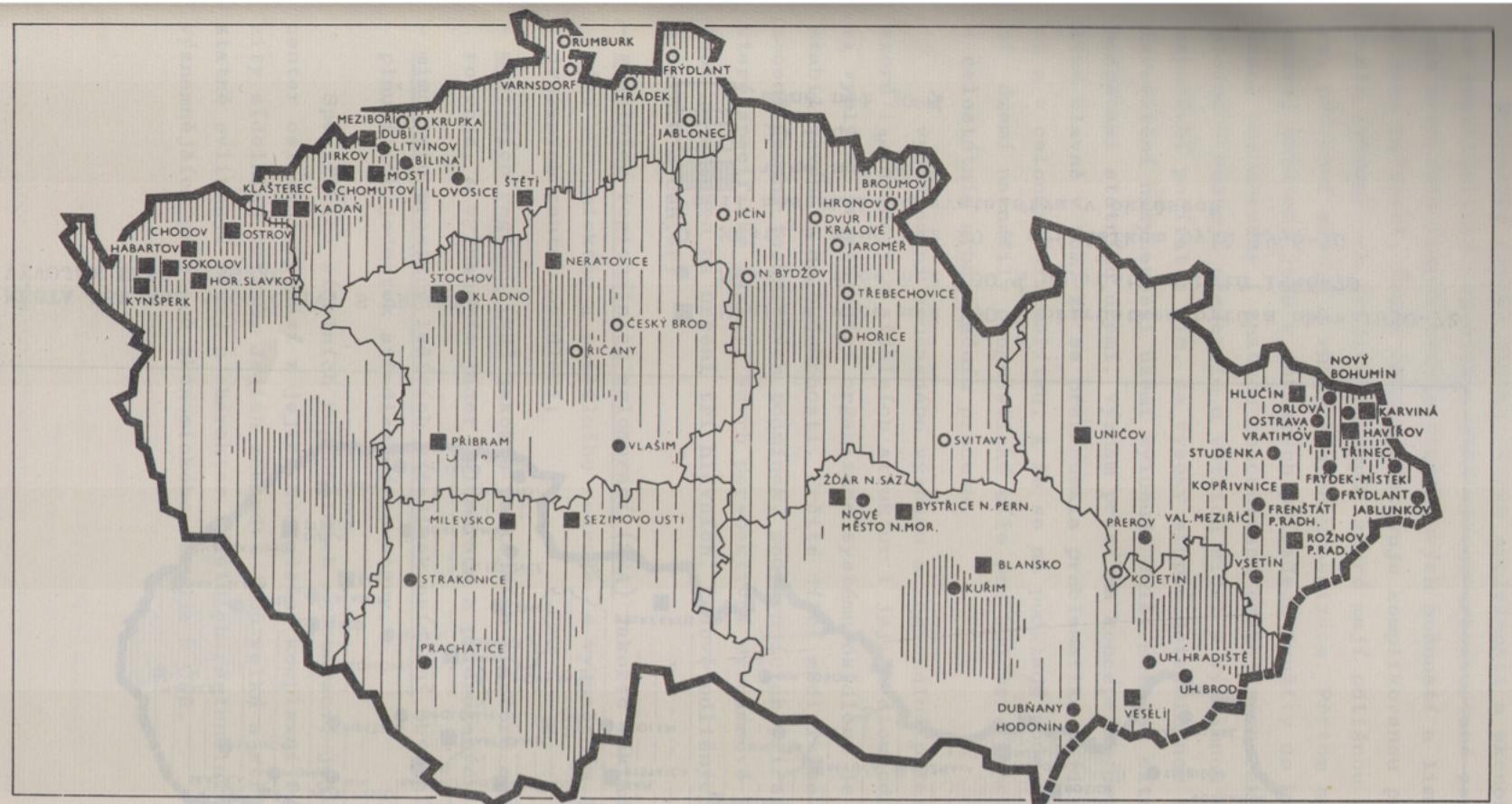
rozvíjení starých
průmyslových oblastí

**průmyslová
politika**

VS.

**sídelní
politika**





MĚSTA ČSR NAD 5000 OBYV. S PRUDKÝM
VÝVOJEM NEBO STAGNACÍ

■ Města s více než 100 % přírůstkem bytů a obyv.

● Města s více než 100 % přírůstkem bytů 1946–70

○ Města s méně než 20 % přírůstkem bytů 1946–70

Podíl městského obyvatelstva v okresech

■■■ více než 60 %

■■ 30 – 60 %

■ méně než 30 %

územně-plánovací koncepce

středisková soustava osídlení

koncept sítě střediskového osídlení:

- střediska [místního významu](#) (SOMV, 1500 až 2000 obyvatel)
- střediska [obvodního významu](#) (SOOV, 30 – 80 000 ob.)
- střediska [oblastního významu](#)

koncentrace finančních prostředků na investiční akce

zlevnění administrativy koncentrovaných zařízení

úpadek nestřediskových obcí

Členění obyvatelstva podle kategorizace sídel (sčítání 1980)				
Členění sídelních útvarů	Počet obcí	Počet sídel	Počet obyvatel absolutně	v %
nestředisková sídla	3 544	9 188	2 098 088	20,4
střediska osídlení místního významu	850	3 809	2 423 992	23,5
střediska osídlení obvodního významu	177	2 417	5 755 026	56,1
c e l k e n	4 571	15 414	10 291 927	100 %



sídelní aglomerace

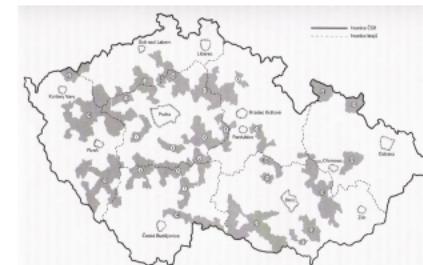
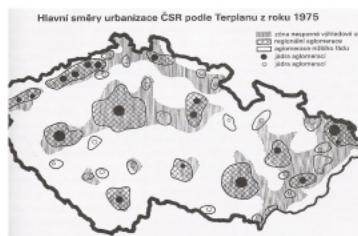
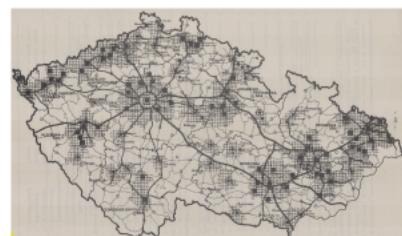
druhá generace koncepcí

aglomerace a urbanizační pásma

nesouhlas s rozptylem prostředků do centrálních míst

důraz na význam měst

doplněk střediskového konceptu



středisková soustava osídlení

koncept sítě střediskového osídlení:

- střediska **místního významu** (SOMV, 1500 až 2000 obyvatel)
- střediska **obvodního významu** (SOOV, 30 – 80 000 ob.)
- střediska **oblastního významu**

koncentrace finančních prostředků na investiční akce

zlevnění administrativy koncentrovaných zařízení

úpadek nestřediskových obcí

Členění obyvatelstva podle kategorizace sídel (sčítání 1980)

Členění sídelních útvarů	Počet obcí	Počet sídel	Počet obyvatel absolutní	Počet obyvatel v %
nestředisková sídla	3 544	9 188	2 098 088	20,4
střediska osídlení místního významu	850	3 809	2 423 992	23,5
střediska osídlení obvodního významu	177	2 417	5 755 026	56,1
c e l k e m	4 571	15 414	10 291 927	100 %



sídelní aglomerace

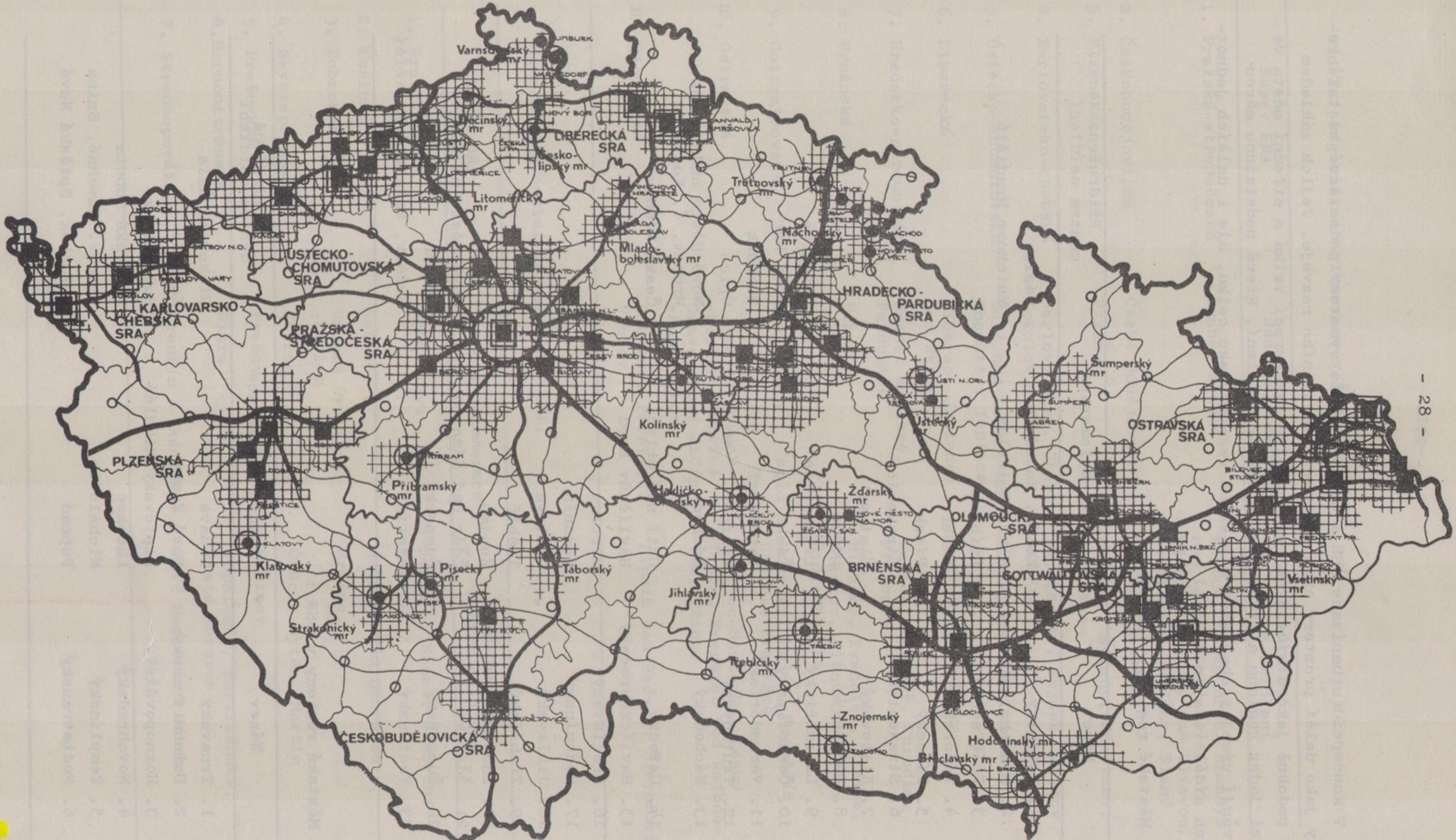
druhá generace koncepcí

aglomerace a urbanizační pásma

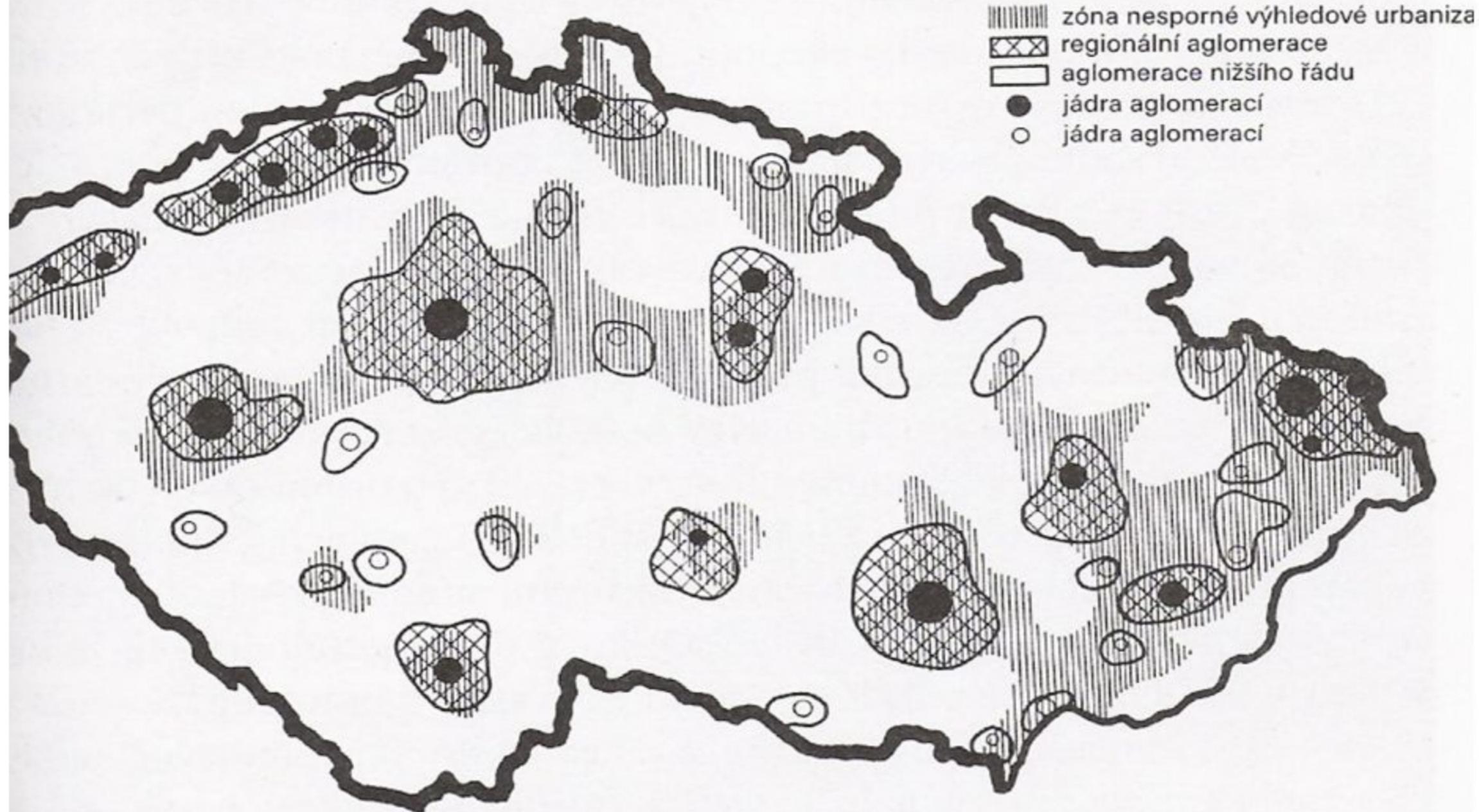
nesouhlas s rozptylem prostředků do centrálních míst

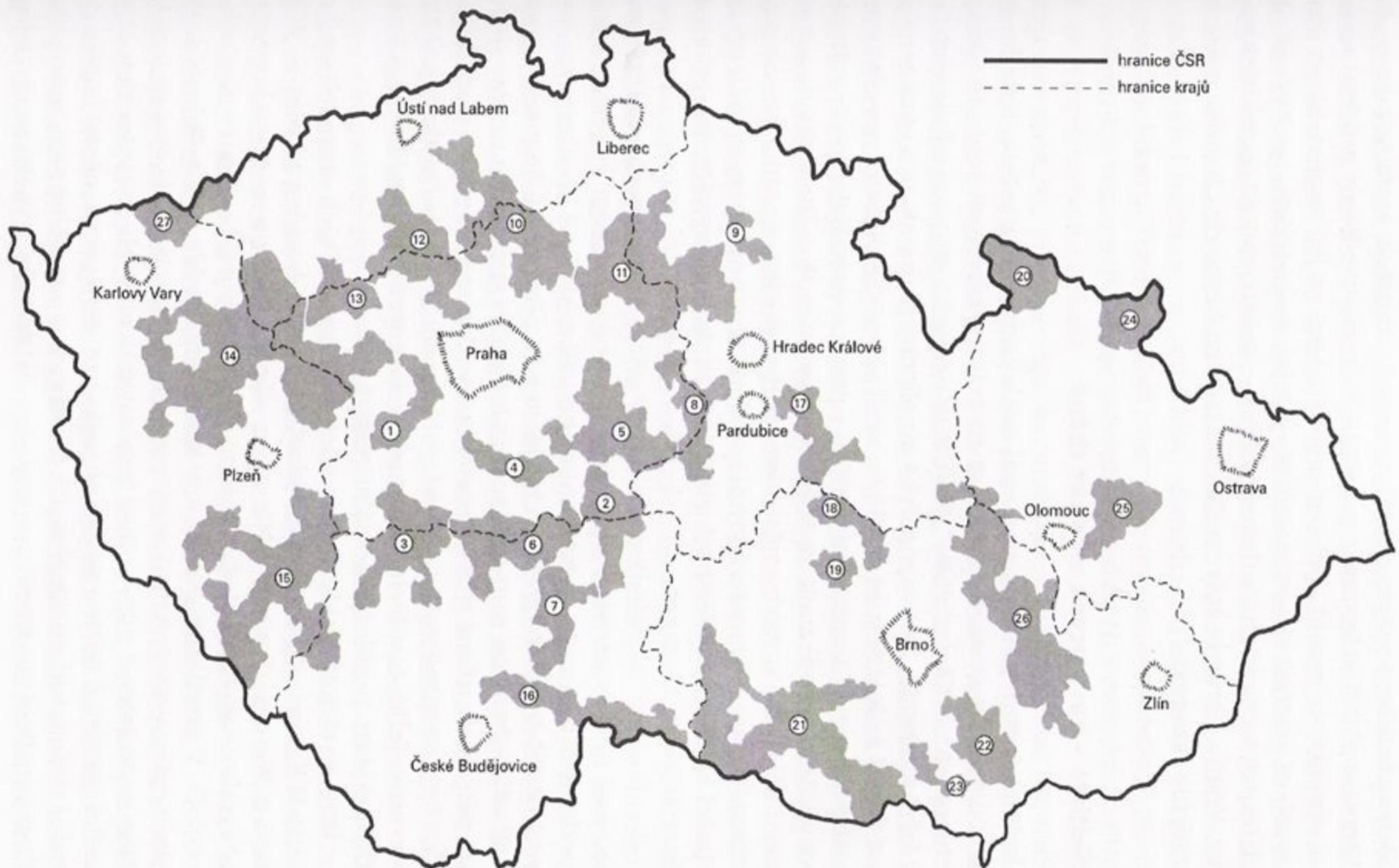
důraz na význam měst

doplněk střediskového konceptu



Hlavní směry urbanizace ČSR podle Terplanu z roku 1975

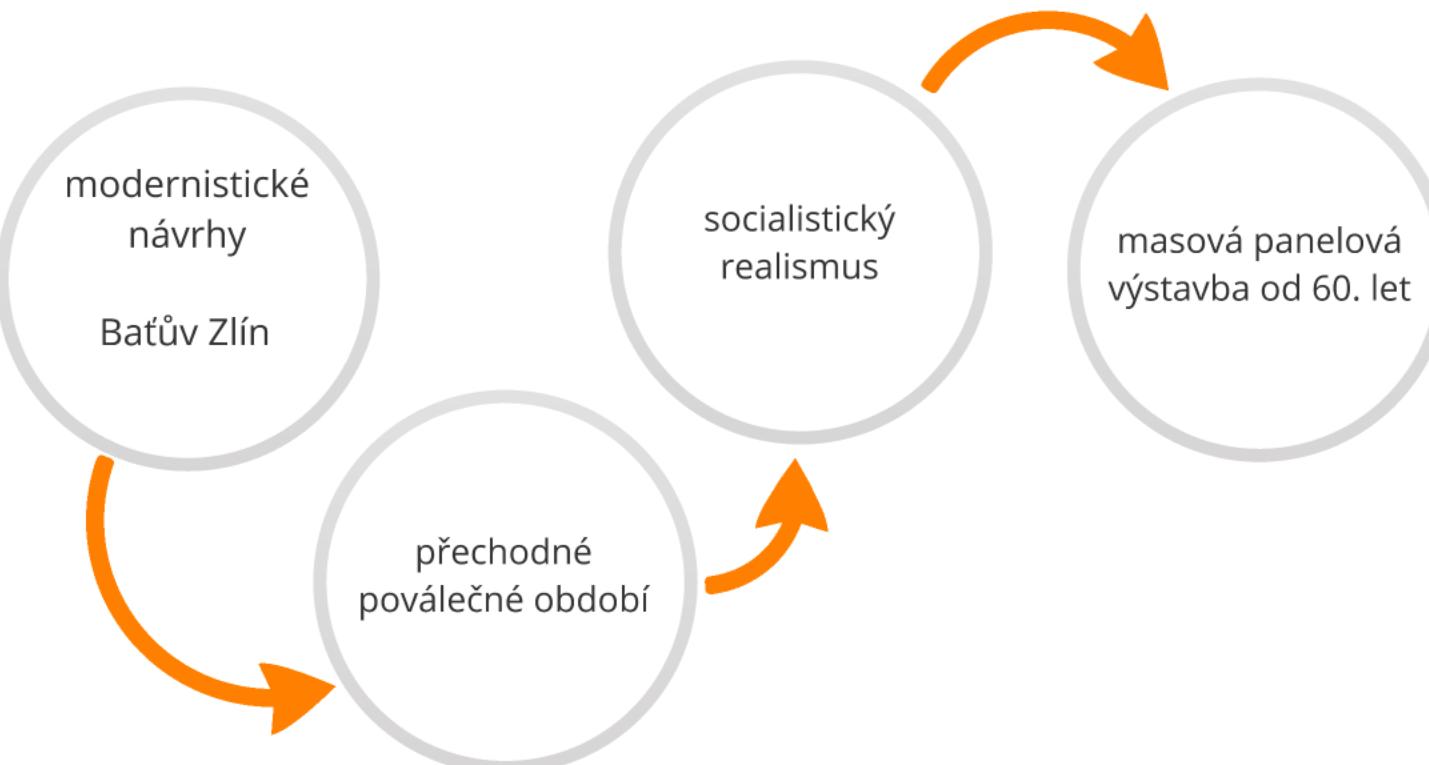




řešení bydlení

bydlení (a průmysl) jako symboly socialistické modernity

KONTEXT: poválečná bytová krize
rozsáhlé přesuny obyvatelstva spojené s dosídlováním
a industrializací



meziválečná (levicová) avantgarda

úvahy o kolektivním bydlení a industrializaci výstavby

Karel Teige: Minimální byt a kolektivní dům

*nejmenší byt je třeba řešiti jako obytnou buňku pro dospělého jednotlivce;
tyto buňky jest třeba seskupiti do velkých obytných úlů*

Batův Zlín

zájem o standardizaci a prefabrikaci
(zkušenosti se standardizovanou
výstvoubou cihlových a
železobetonových konstrukcí)

standardizované plány továrních měst

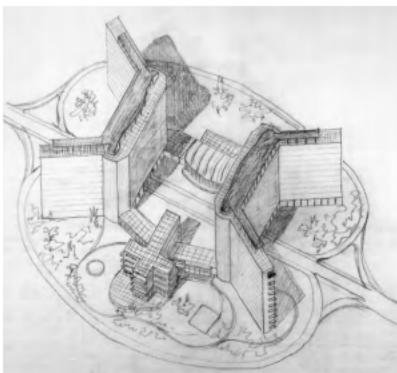


poválečné přechodné období

první momenty masové výstavby navázané na předválečný modernismus
[dvouletý plán 1947-1948](#)

kolektivní dům Litvínov

Hilský, Linhart



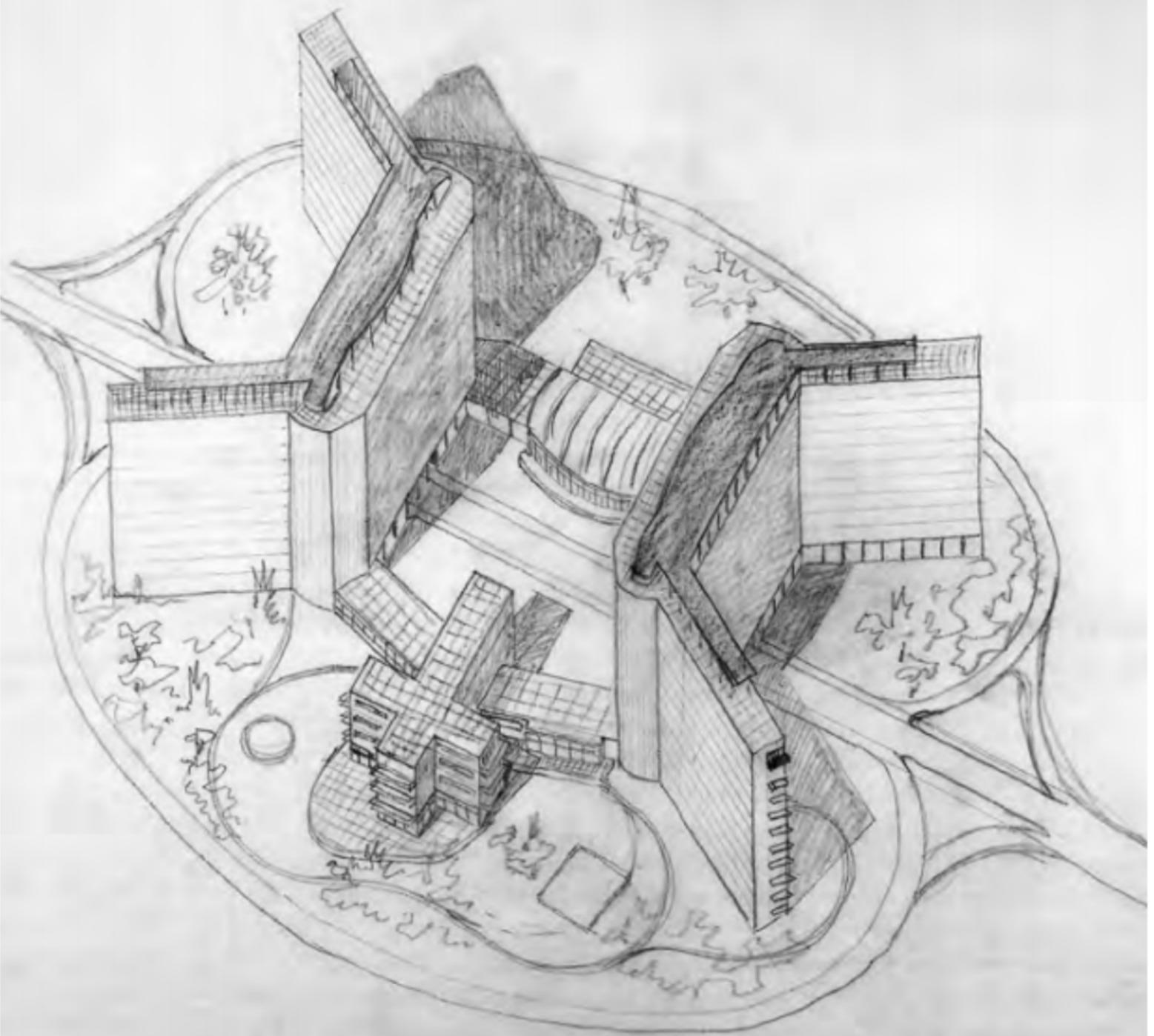
původní plán = 35 kolektivních domů
často atypické prvky - nízká možnost standardizace - drahá výstavba

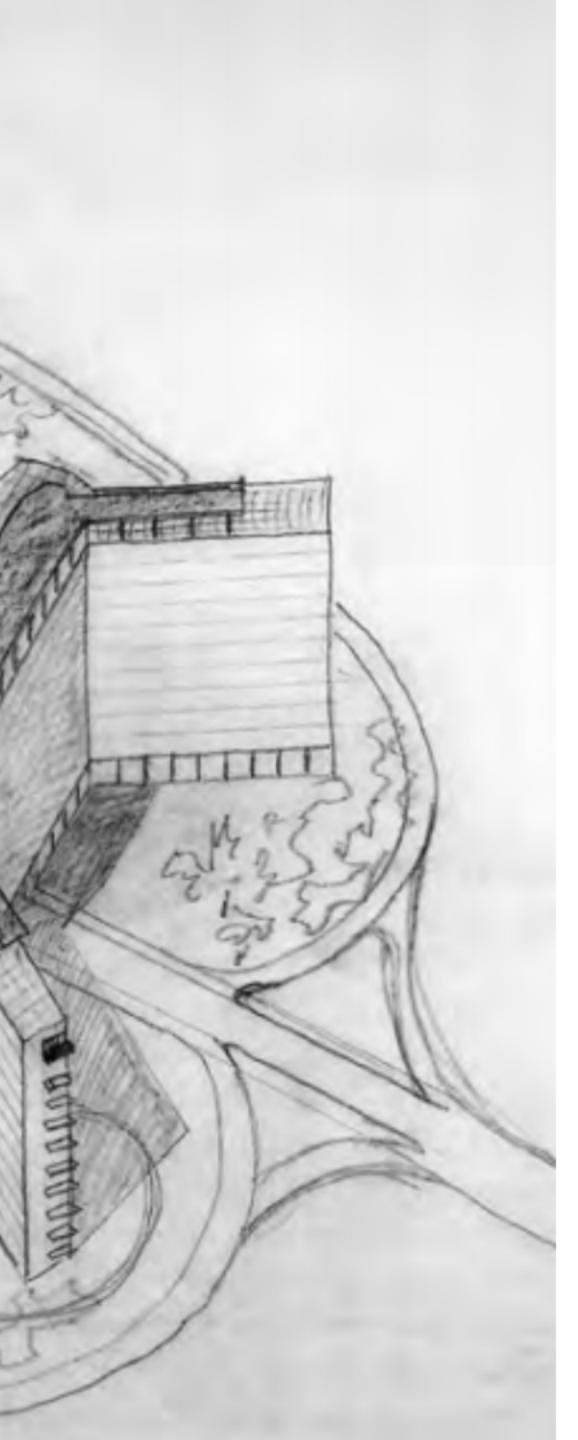
vzorná sídliště

pracovní skupiny pro návrhy standardizovaných bytů a rodinných domků



nízký výkon stavebnictví v rámci dvouletého plánu
centralizace výstavby a projektování po 1948 - Československé stavební závody a Stavoprojekt



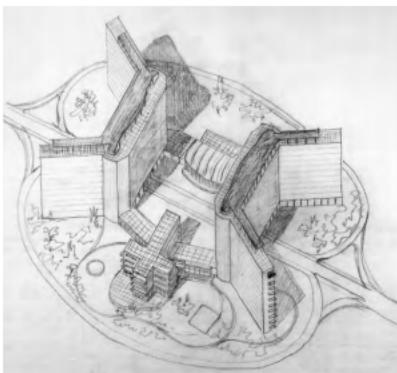


poválečné přechodné období

první momenty masové výstavby navázané na předválečný modernismus
[dvouletý plán 1947-1948](#)

kolektivní dům Litvínov

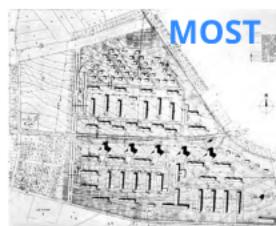
Hilský, Linhart



původní plán = 35 kolektivních domů
často atypické prvky - nízká možnost standardizace - drahá výstavba

vzorná sídliště

pracovní skupiny pro návrhy standardizovaných bytů a rodinných domků

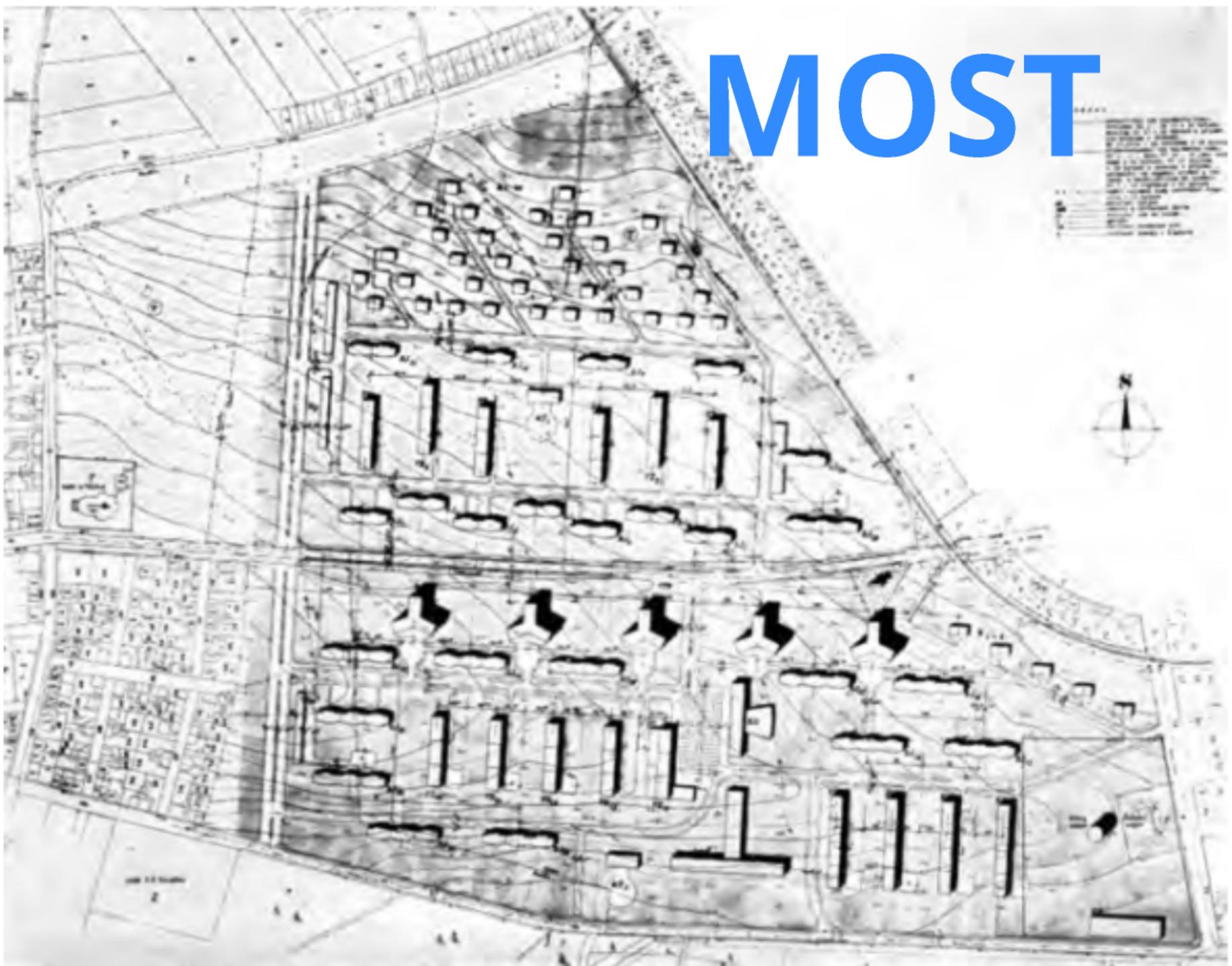


nízký výkon stavebnictví v rámci dvouletého plánu
centralizace výstavby a projektování po 1948 - Československé stavební závody a Stavoprojekt

KLADNO



MOST



ISTEBNÁ



OSTRAVA



socialistický realismus

spíše opak meziválečného modernismu - inspirace sovětskou praxí

1948 - 1955 SORELA politicky podporovaný - historizující - estetizující - důraz na detail

- nepopírány principy typizace a standardizace výstavby
- často kvalitní urbanistická kompozice

Nová Ostrava

největší bytový projekt tehdejší ČSSR (redukováno na Ostrava-Poruba)



Havířov

Bludovice - Šumbark (od 1955 Havířov) - součást projektu Nová Ostrava



Ostrov nad Ohří



Nová Dubnica



Nová Ostrava

největší bytový projekt tehdejší ČSSR (redukováno na Ostrava-Poruba)













Havířov

Bludovice - Šumbark (od 1955 Havířov) - součást projektu Nová Ostrava



Copyright SPVD









БРОДСКОЙ ПРОДУКТ





Ostrov nad Ohří





Nová Dubnica



masová panelová výstavba

od 2. pol. 50. let návrat k čistému modernismu

důraz na ekonomiku výstavby = prefabrikace = panelová sídliště

snižování pestrosti architektonických prvků

"proudová" výstavba

vývoj konstrukčních soustav



G40

rok 1953 - první dům ve Zlíně - vše sáry
Zlín, Pferrov, Praha



G57

první sloučené celostátní soustava téměř bez estetických prvků
do 70. let



B60

kraják (brněnská) varianta GS7



G-OS

ostránská varianta GS7



T01B
T02B
T03B

do konce 60. let - typ. blokopanely (jak z cihel, tak z betonu)
Často i na veránkách



T06B

nejčastější soustava - mnoho variant - od 1. třetiny 60. let



T08B

výška rámů - 6 metrů



BA-NKS

nová soustava vyvinutá od 70. let - výšší bezpečnost
a energetická úspora rost



VVÚ-ETA

úprava T08B dle zásad NKS

od 70. do 90. let



B-70

Brno a severní Čechy - členitý půdorys



soustavy OP

nejmodernější soustavy - od 80. let
v některých typech zdění jádra



Larsen
Nielsen

dávácká licenční - od 80. let

problémy nedostatečné občanské vybavenosti, kvality výstavby a urbanistické kompozice

Brno Lesná 1961 - příklad kvalitního panelového sídliště (Zounek, Rudiš)



G40

rok 1953 - první dům ve Zlíně - vliv sorely
Zlín, Přerov, Praha



první sk
do 70. l

0



G57

první skutečně celostátní soustava téměř bez estetizujících prvků
do 70. let

B60



krajská (brněnská) varianta G57

G-OS



ostravská varianta G57

do ko
často

S



**T01B
T02B
T03B**

do konce 60. let - tzv. blokopanely (jak z cihel, tak z betonu)
často i na venkově



nejč

B
B
B



T06B

nejčastější soustava - mnoho variant - od 1. třetiny 60. let

T08B



větší rozpon - 6 metrů

nová s
a ener

8B



BA-NKS

nová soustava vyvíjená od 70. let - vyšší bezpečnost
a energetická úspornost

VVÚ-ETA



úprava T08B dle zásad NKS

od 70. do 90. let

B-70



Brno a severní Čechy - členitý půdorys

nejm
v něk

0



soustavy OP



nejmodernější soustavy - od 80. let
v některých typech zděná jádra

dán

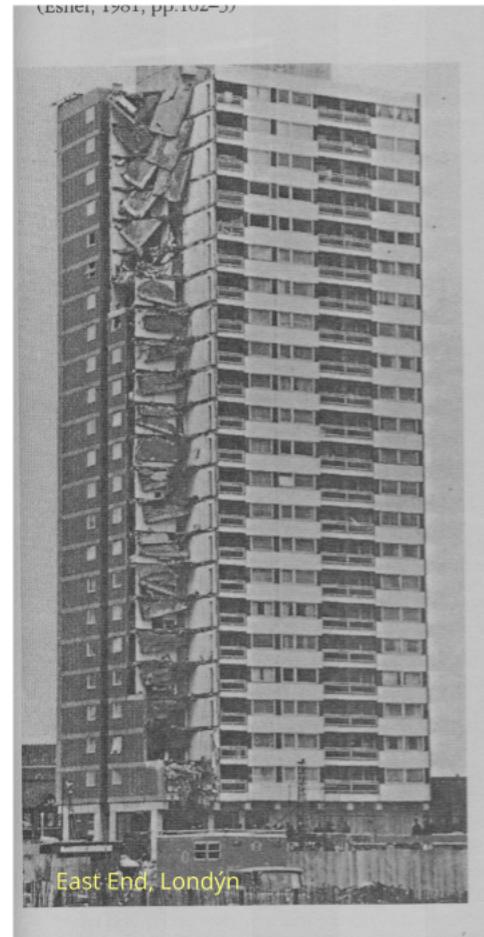
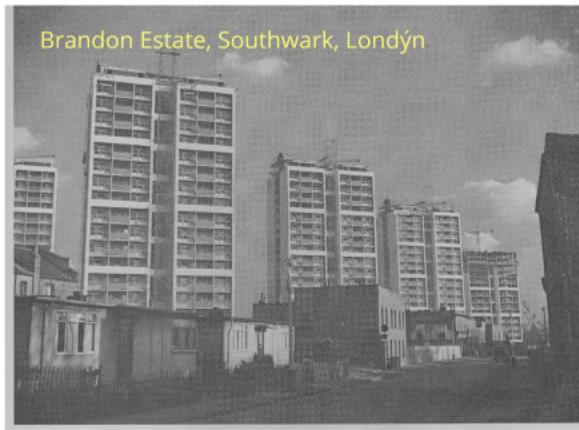
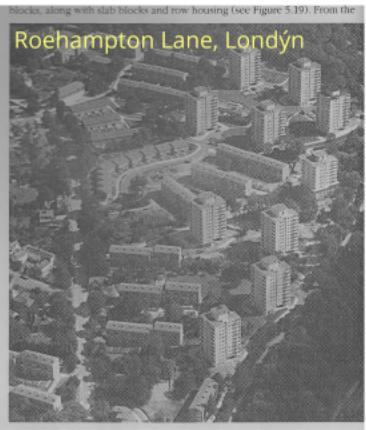
OP



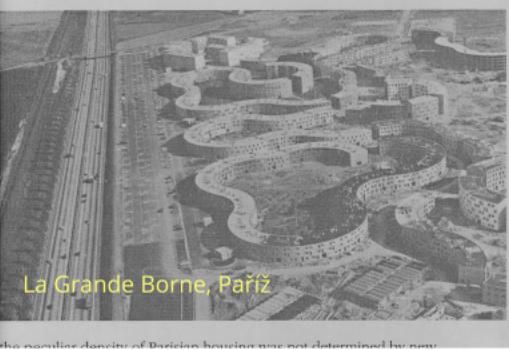
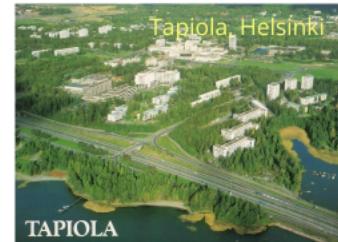
Larsen
Nielsen

dánská licence - od 80. let

sídliště v západní Evropě

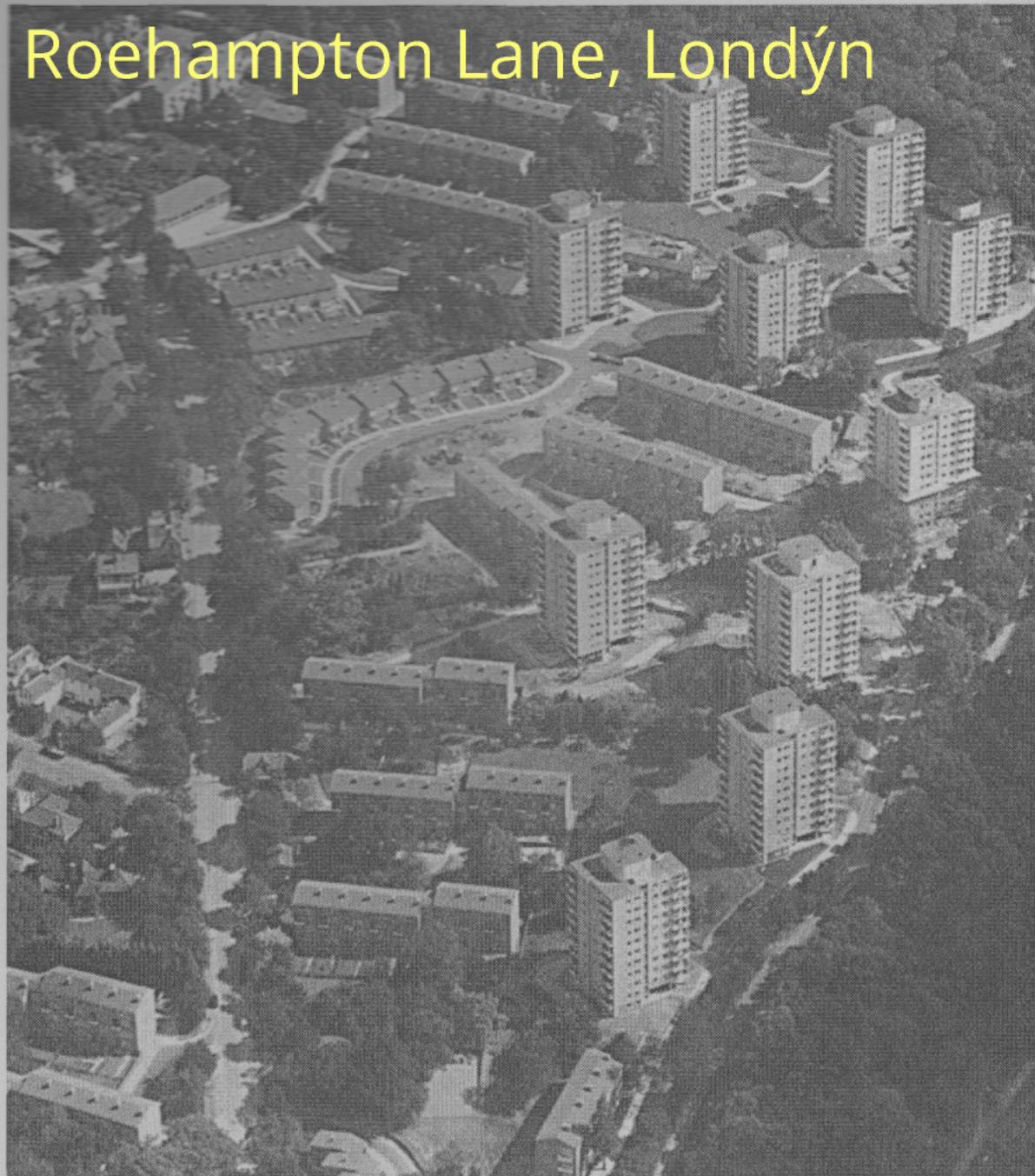


This was followed by a number of major initiatives taken by the Berlin senate to modernize the city's housing stock. A large housing project was started to the designs of Hans Scharoun in Charlottenburg Nord, and in the early 1960s this was followed by two even larger developments, the first stage of Gropiusstadt, or now, linking the south Berlin suburbs of Britz, Buckow and Rudow, and the Märkisches Viertel (Rave, 1970; see Figure 5.17). It was built from the start as another demonstration of Berlin's transformation from the city of nineteenth-century rent barracks into a modern city offering all the facilities to be found in any other West German city. It was conceived as a new community for 45,000 people to be built in an area to the north of the city that was then covered with shabby Schrebergarten (allotment) plots, dilapidated weekend shacks and occasional cottages. The few buildings judged fit to remain were to be



blocks, along with slab blocks and row housing (see Figure 5.19). From the

Roehampton Lane, Londýn



Brandon Estate, Southwark, Londýn



te, Southwark, Londýn

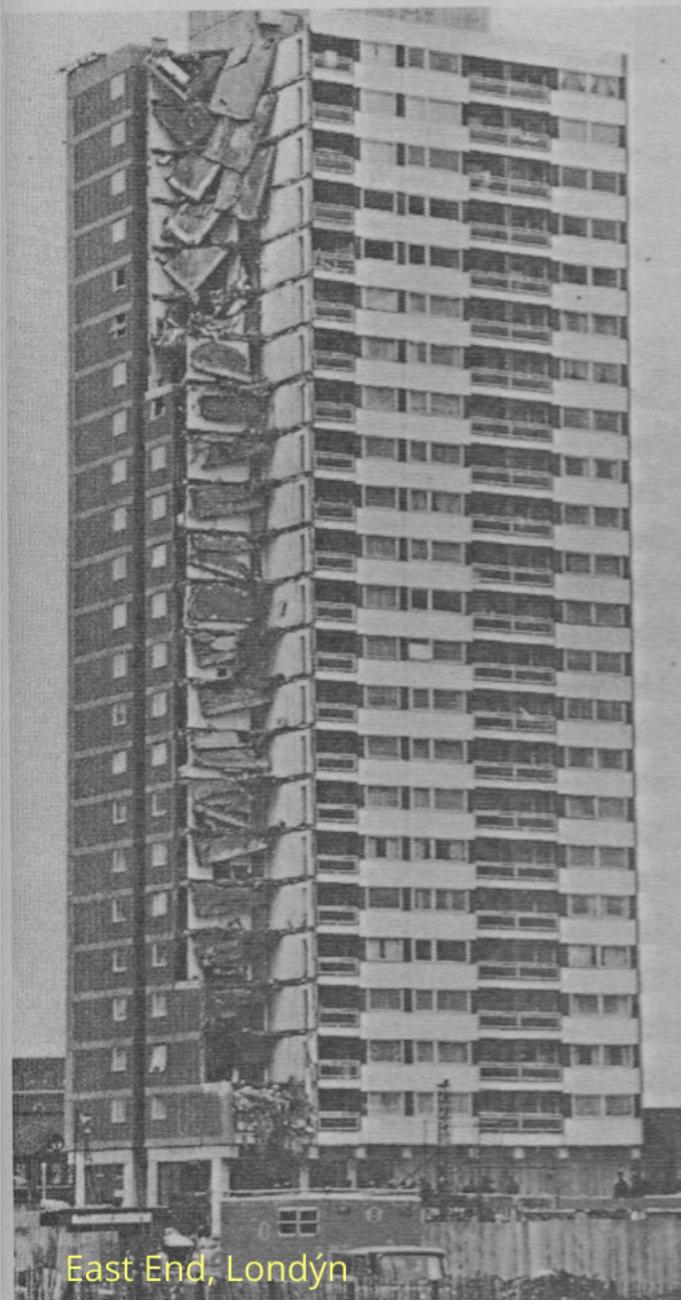


aviertel, Z. Berlín

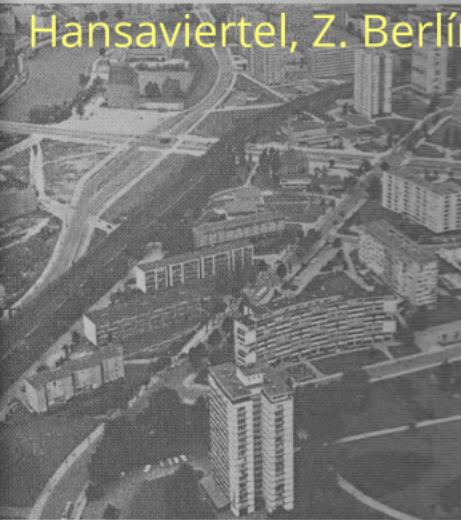


owed by a number of major initiatives taken by the Berlin senate to improve the city's housing stock. A large housing project was started to the west of the Scharoun in Charlottenburg Nord, and in the early 1960s this was followed by two even larger developments, the first stage of Gropiusstadt, in the south Berlin suburbs of Britz, Buckow and Rudow, and the second stage of the Rave (1970; see Figure 6.17). It was billed from the start as the start of Berlin's transformation from the city of nineteenth-century tracks into a modern city offering all the facilities to be found in a modern German city. It was conceived as a new community for 45,000 people in an area to the north of the city that was then covered with allotment gardens (allotment) plots, dilapidated weekend shacks and garages. The few buildings judged fit to remain were to be

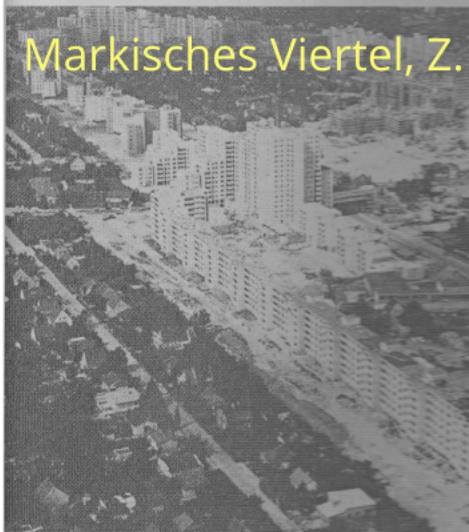
(Escher, 1981, pp.162–5)

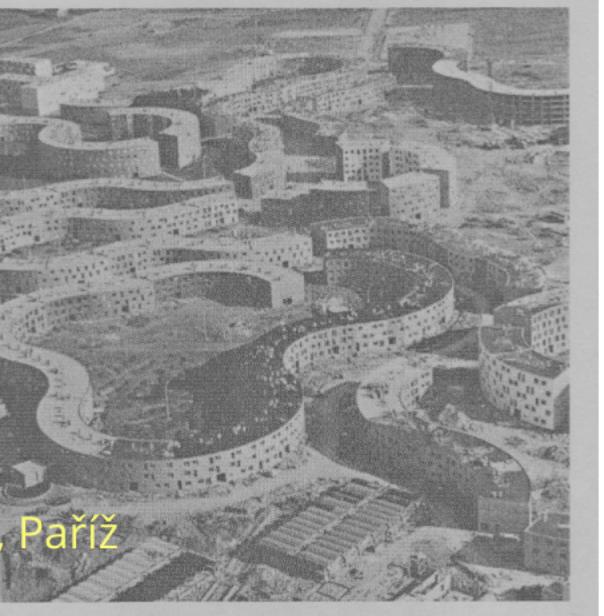


East End, Londýn



This was followed by a number of major initiatives to modernize the city's housing stock. A large housing scheme designed by Hans Scharoun in Charlottenburg Nord was followed by two even larger developments, the BBR or BBR, linking the south Berlin suburbs of Britz, Biesdorf and Märkisches Viertel (Rave, 1970; see Figure 6.17). It was another demonstration of Berlin's transformation from 19th century rent barracks into a modern city offering a standard of living not found in any other West German city. It was conceived as a model for people to be built in an area to the north of the city, where there were shabby *Schrebergarten* (allotment) plots, dilapidated houses and occasional cottages. The few buildings judged fit to be





. Paříž

housing was not determined by new



Hansaviertel, Z. Berlín

This was followed by a number of major initiatives taken by the Berlin senate to modernize the city's housing stock. A large housing project was started to the designs of Hans Scharoun in Charlottenburg Nord, and in the early 1960s this was followed by two even larger developments, the first stage of Gropiusstadt, or BBR, linking the south Berlin suburbs of Britz, Buckow and Rudow, and the Märkisches Viertel (Rave, 1970; see Figure 6.17). It was billed from the start as another demonstration of Berlin's transformation from the city of nineteenth-century rent barracks into a modern city offering all the facilities to be found in any other West German city. It was conceived as a new community for 45,000 people to be built in an area to the north of the city that was then covered with shabby *Schrebergarten* (allotment) plots, dilapidated weekend shacks and occasional cottages. The few buildings judged fit to remain were to be



Markisches Viertel, Z. Berlín



East End, Lond



Välingby, Stockholm



TAP

Välingby, Stockholm



T

Tapiola, Helsinki



TAPIOLA

Greater London Plan

Patrick Abercrombie, John Forshaw

VÝCHODISKA:

- snížení populačního zatížení jádrového londýnského regionu
- adekvátní rozmístění průmyslu, restrikce nových průmyslových aktivit
- udržení pozice hlavního námořního přístavu
- založení plánovací infrastruktury pro Londýn



LONDON

SOCIAL & FUNCTIONAL ANALYSIS

A SIMPLIFICATION OF THE COMMUNITIES & OPEN SPACE SURVEY SHOWING THE EXISTING MAIN ELEMENTS OF LONDON. THE CENTRE CONSISTING OF THE PORT CITY & WEST END ARE GROUPED THE RESIDENTIAL AREAS ARE DIVIDED INTO THREE MAJOR GROUPS: THE EAST END, THE WEST END & SOUTH EAST. THESE ARE ADJACENT TO OR MIXED WITH INDUSTRIAL, COMMERCIAL & INSTITUTIONAL AREAS. OPEN SPACES & LARGE INSTITUTIONS WITH SUBSTANTIAL OPEN SPACE ARE ALSO SHOWN. CENTRAL COMMUNITIES AROUND WEST END MAIN INDUSTRIES WHARVES, WAREHOUSES & RAILWAYS. CENTRAL COMMUNITIES WITH HIGH PROPORTION OF OBSOLETE PROPERTY. SUBURBAN COMMUNITIES TOWN HALLS. WATERWAYS RESERVOIRS ETC. MAIN SHOPPING CENTRES.



GREATER LONDON PLAN 1944

MILES

0

10

20

30

40

50

INDUSTRY 6

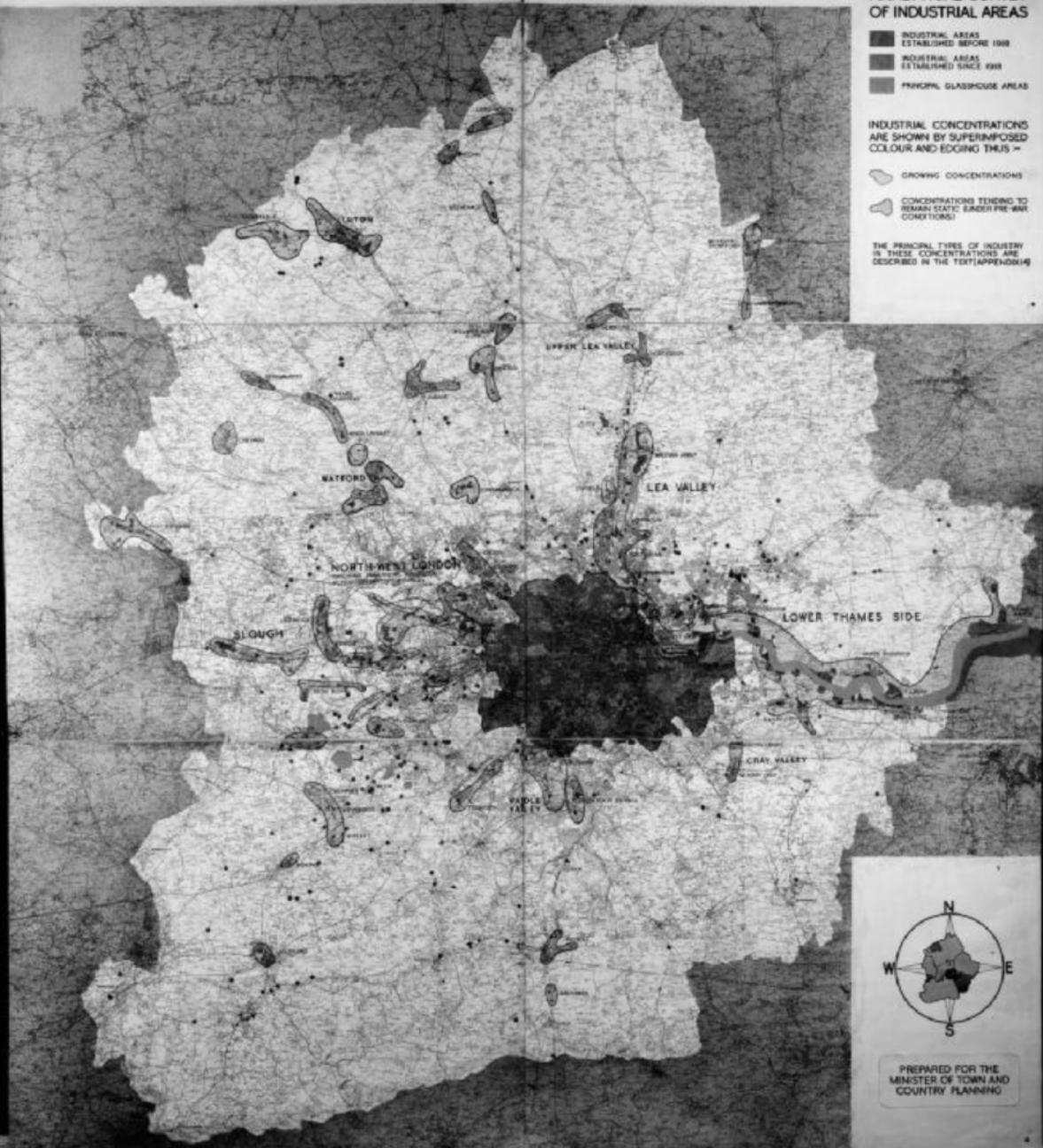
ANALYTICAL SURVEY OF INDUSTRIAL AREAS

- INDUSTRIAL AREAS ESTABLISHED BEFORE 1918
- INDUSTRIAL AREAS ESTABLISHED SINCE 1938
- PRINCIPAL GLASSHOUSE AREAS

INDUSTRIAL CONCENTRATIONS ARE SHOWN BY SUPERPOSED COLOUR AND EDGING THUS —

- GROWING CONCENTRATIONS
- ▲ CONCENTRATIONS TENDING TO REMAIN STATIC UNDER PRE-WAR CONDITIONS

THE PRINCIPAL TYPES OF INDUSTRY IN THESE CONCENTRATIONS ARE DESCRIBED IN THE TEXT APPENDICES



GREATER LONDON PLAN 1944

MILES

0

1

2

3

4

5

6

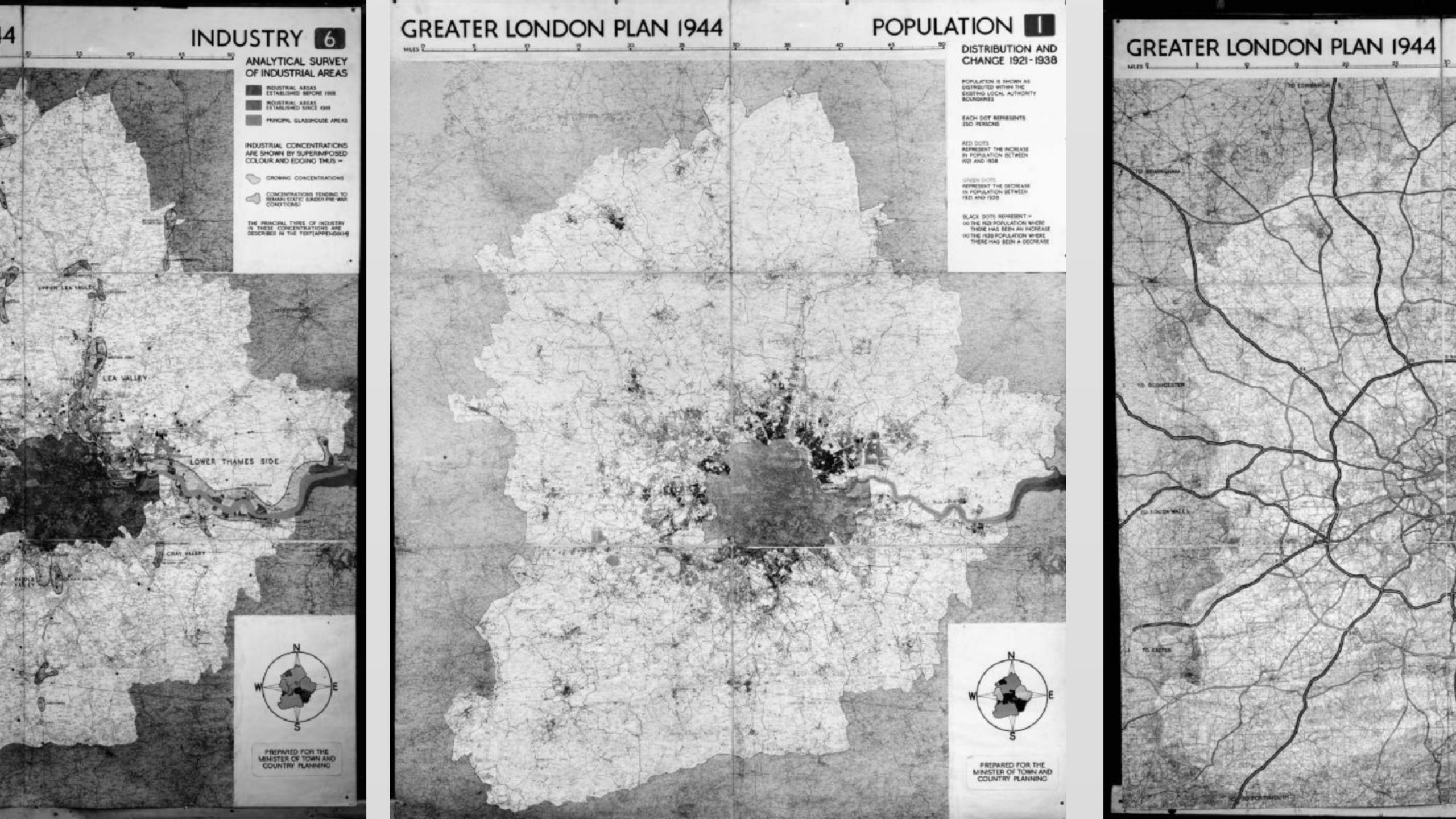
7

8

9

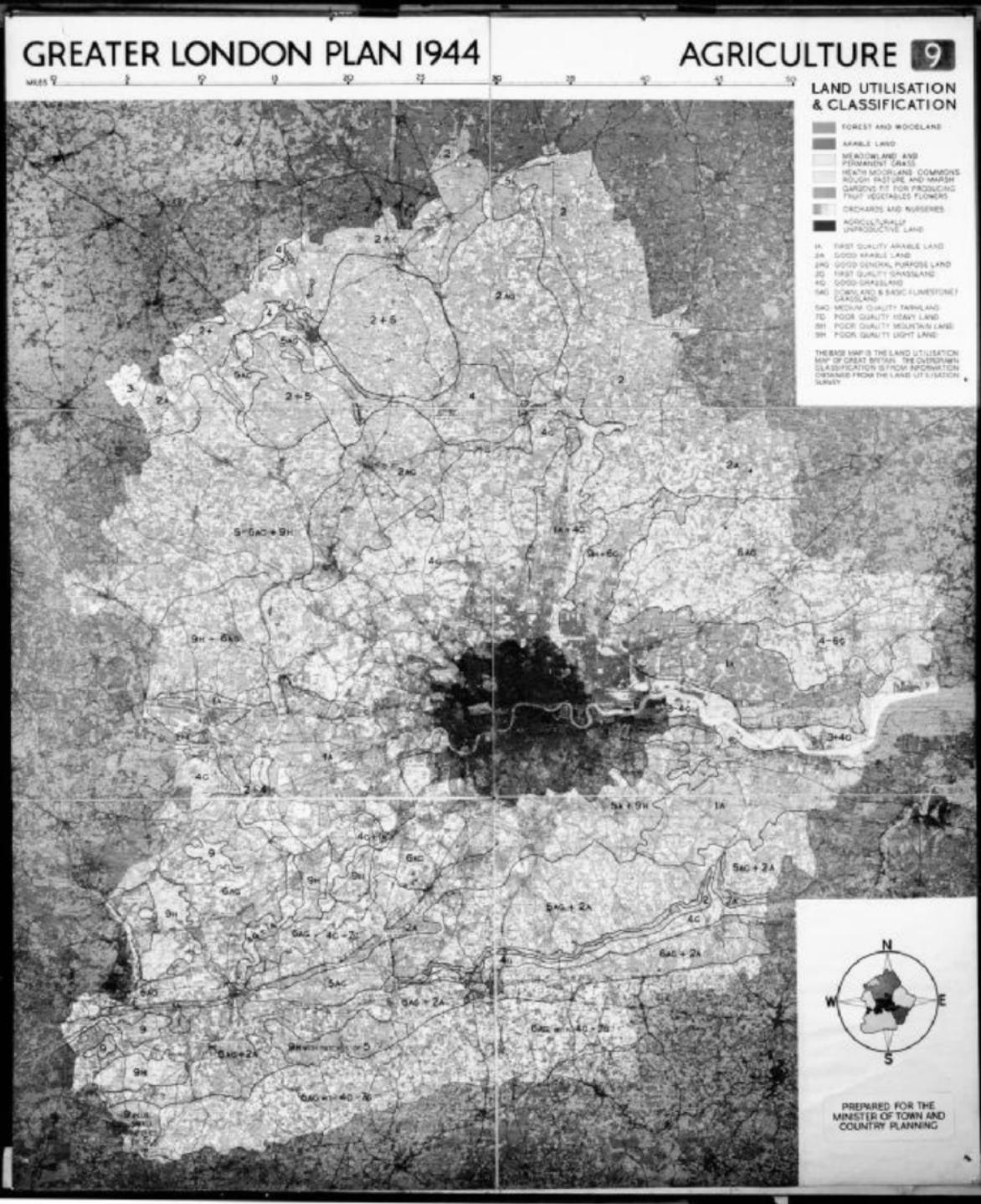
10







4



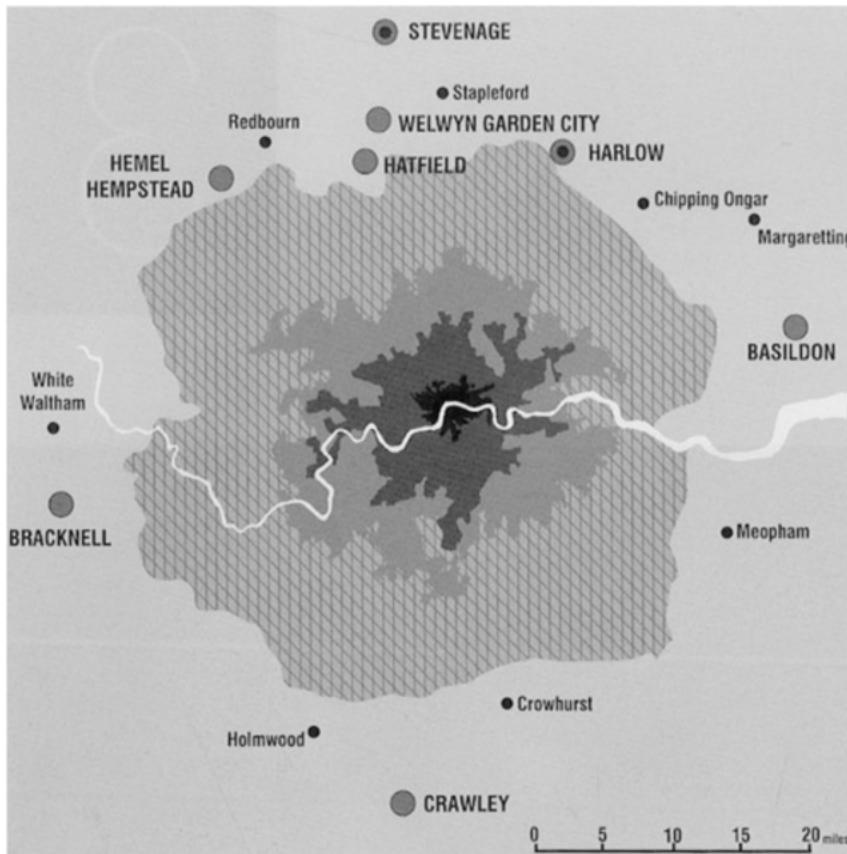
New Towns

3 fáze výstavby (Mark 1, 2 a 3) mezi 1946 a 1970 | 32 nových měst | 2,8 mil. obyvatel

výsledek debat z předválečného období (Barlowova komise)

snaha o kontrolu expanze (průmyslových) měst

příklad "pozitivního" plánování | inspirace zahradními městy



Cumbernauld





Town Square, Stevenage

SPR
S1695



QUEENSWAY, STEVENAGE

L 8131

Stevenage



Stevenage



Instead of restricting the size of the city, the planners immeasurably expanded it... The "new towns" ineluctably became as much part of london (as Bloomsbury and Covent Garden)... so that the whole south eastern area became London.